

עיטורי ירושלים

שנאת ישראל וגאולת ישראל

ישיבת 'עטרת ירושלים'

ביסן אייר תשע"ז | גיליון 117

3	מדברי מרן הרב קוק על שנאת ישראל
5	מדברי רבנו הרב צבי יהודה על שנאת ישראל
6	שו"ת על אנטישמיות הרב שלמה אבינר
10	למה העולם כולו נגדנו? הרב שלמה אבינר
12	הלנצח תאכל חרב? הרב שלמה אבינר
14	צבא זו זכות הרב שלמה אבינר
16	הקתולים אנטישמים חדשים הרב שלמה אבינר
18	לבן ביקש לעקור את הכל הרב שלמה אבינר
19	מלחמות באתחלתא הרב שלמה אבינר
21	נצח ישראל לא ישקר הרב יחזקאל גרינולד

ישיבת עטרת ירושלים

הגיא 51, ירושלים העתיקה, ת"ד 1076 ירושלים 91009
טל' 02-6284101, פקס' 02-6261528 | www.ateret.org.il

מדברי מרן הרב קוק על שנאת ישראל

הפוליטיקא שלנו בארץ ישראל מוכרחת היא להיות נסעדת על יסוד התוכן הקדוש. באופן אחר לא יבינו אותנו האומות ומנהיגיהן, ואי אפשר להיות יסוד תחיה לאומי מבוסס מקודש מרושם בעולם, אם לא תהיה לו הסתדרות פועלת לזה מסומנת בשמה וצביונה. היום דברתי אודות זה ארוכות עם הרברט סמואל מלונדון... וככה אמר לי מר סמאל בשם לוי ג'ורג', שהוא מבין את הצדק של תנועת התחיה הלאומית רק על פי היסוד של קדושת התנ"ך, ואנשי החול שלנו הם טרודים בפוליטיקה חילונית, ואין בידם להבליט את הערך של קדושתה של התחיה הלאומית וזאת היא חובתנו הנאמנה. מקוים אנו שבגליוני דגלנו ירושלים יתבטאו המחשבות הללו בצורות שונות בע"ה, והעולם יקשיב מזה קשב רב.

אגרות הראיה ד עמ' מח

בתפישה (בתפיסה) הנכונה של נשמת עמנו, אשר הלאומיות והדתיות מאוחדות בה בתוכן אחד, נשיג את מטרתנו הרוממה ביותר ושמו הגדול של מלך ישראל וגואלו יופיע על תנועתנו, להדריכנו בדרך הצלחה ושלוש, וכל העמים יבינו להוקיר את הערך הגדול של תחייטנו הנפלאה החדשה, ושיבתנו אל חיינו העתיקים הנהדרים על ארצנו העתיקה הקדושה, שהיא קשורה עם כל האידיאות הנעלות האציליות ביותר...

אגרות הראיה ג עמ' קיד

מחיקת זרמי הקודש מתוך התחיה הלאומית, בזה מונח היסוד השרשי לכל המחלות ולכל הסבל שלנו כלפי פנים וגם כלפי חוץ. שום עם לא היה מעיז, וביחוד האומה הזאת שמתפארת בקריאתה ובבקיאותה בספר הספרים, שהיא תעקור ח"ו מן השורש את תקות ישראל הנצחית לתחיה בארץ הקודש. אילו היו כל העמים שומעים את הוד הקול של כנסת ישראל השבה לארצה כפי הבטחות הנביאים, "ויעבור מלכם לפנייהם וה' בראשם", וטללי החיים של קודש היו מרעיפים על כל המעשים, אף על פי שמן החוץ זרמי חול מוכרחים להיות פועלים בהם, אז היה מצבנו אחר לגמרי.

מאמרי הראיה עמ' 258

לא אך בהרוח האירופי הכללי לבד תפרח תחיתנו, ולא לבד בהצביונות הקולטוריים הכלליים לבדם, גם אם יהיו מבוטאים בשפתנו העברית החביבה, שהתחיותה היא לנו ביסודה כל כך קדוש וחביב, וגם לא רק בשאיפות יבשות חמריות חברותיות שאולות מחיים של אחרים, אלה שרשאים אמנם להמצא בהם יסודות טובים ומכובדים, אבל כל זמן שלא יוצק בהם רוח החיים של התוכן הישראלי המקורי הוא דבר שאי אפשר שנשיג על ידם את המטרה לבא למצב חיינו החדש, בתור עם שלם על אדמתנו במובנו השלם. **רק כאשר נניח את האבן היסודי, את העולם המעשי הישראלי המיוחד של עצמותנו, את השקפת עולמנו והרגשותנו אלה, שהם כולם זורמים אצלנו מהאומר הקדוש האלהי... אז רק אז, אנו יכולים להגיד בטח לפני כל העולם, שאנו הולכים אל עצמנו, שאנו נמשכים אל התוכן האמיתי של תחייתנו העצמית, ואנחנו בטוחים שהכח הפלאי העתיק והיפה של גור אריה יהודה יבריק לפנינו בכל מלא הדרו ויפעת עצמות פארו...**

אגרות הראיה ג עמ' קצד

אמנם צריכים אנו להתבונן על הסיבה מאיזה צד באו עלינו הכשלונות הללו, המערבים את הטעם של מרירות הגלות בתוך ההופעות הנעימות של רשמי הגאולה. והסבה היא כל כך גלויה. הכשלון החיצוני הרי הוא בא מפני שאנחנו הנמכנו את הדרגה הגאולתית, כי במקום שהננו חייבים להכריז נגד כל העולם התרבותי כולו כי אנו נוחלי המורשה היותר קדושה, העם אשר יוצר רוח האדם בקרבנו נתן בו נשמה יתירה באור תורת חיים העומדת להיות לנס עמים ולגאולת התבל כולה, ותורתנו, ואורחות חיינו, שהם הם סימני החיים הנצחיים אשר לנו, הנם על זה עדים נאמנים, ואנחנו, החלקים מקרבנו ולצערינו דוקא מאלה שהם קרובים כל כך למפעל הבנין והתחיה הלאומית המתחדשת עלינו, מוכרחים אנו להודות שנכשלנו בזה, ואותותינו אותות הנצח נזנחו, ונשכחו מן הלב ומן החיים, ועל זה נפשינו מלאה מרורות. כי מכשול זה הוריד את יפעת כבודנו וכבודה של צמיחת הגאולה, מבחוץ ומבפנים.

מאמרי הראיה עמ' 162-163

מדברי רבנו הרב צבי יהודה על שנאת ישראל

ורק מתוך כך יתיישר ויטייב יחוסנו הפוליטי ההווי אל הפוליטיקה הכללית, וערכה האנושי והלאומי של האנטישמיות המדינית הערבית ילך וייבטל. (האנושי והלאומי - להוציא את הברבריות הפרטית, תולדת התעוררות האינסטינקטים הגסים והפראיים של החיה שבאדם, שנגד התנפלויותיה בוודאי חובתנו היא להגן עלינו, כהגן כל אדם על עצמו ועל רכשו). **כי את שאיפתנו הפוליטית האידאלית**, שאיפת התקווה והאמונה של אומתנו ושל רבים מגדולי האנושיות שלא מאומתנו, לגאולתנו השלמה עם מלך ביופיו וארמון על משפטו בגילוי רוח קודשנו האלהי, **חלילה לנו להכחיד ולהצפין**. מלבד מה שהיא ראש פסגת אידאולוגייתנו הלאומית הפנימית, הרי היא גלויה ומפורסמת דיה בסדרי תפילותינו ובדברי נביאינו וחכמינו, הראשונים והאחרונים, ואותם גדולי האנושיות הנ"ל. אבל דווקא מפני היותה ראש פסגה זו ומפני היותה גלויה ומפורסמת בכל הדברים הקדושים והגדולים ההם, **דווקא מפני זה איננה ממיטה על ישובנו הארצי-ישראלי כל פחד וחששה והתנגדות. אלא בהפך, מעוררת אליו את הסימפטיה וההתעניינות היותר עמוקה של כל החלקים הישרים וההומניים שבלאומיות הערבית ושבפוליטיקה הכללית**, שעל-פי הכרה אידאלית יוכלו להשפיע אחר-כך גם על השדרות הנמוכות ביותר".

לנתיבות ישראל א עמ' כ

"כי לא במחבוא פנים ובטשטוש צורה אנו באים וחוזרים אל מולדתנו ומקומנו, כי בשם ד' אלוקנו מלך העמים והעולמים נדגול, ובכל שיעור קומתו המופיעה בקרבנו, בכל משא רוחו ומשמרת חוקיו... ההתכחשות לערך הנצח של ישראל וארצו... אינה פותרת אלא מבלבלת את לבטי החיים ואינה מקילה אלא מכבידה את מעמסת יצריהם. רשעת הטומאה של תרבות הגויים תכלה ותתנדף בכלימת שפלותה מפני הוד תפארתו של ישראל ועוזו לאלוהיו ומלכותו החיה והקיימת בחבל סגולתו".

לנתיבות ישראל א עמ' עו

שו"ת על אנטישמיות

הרב שלמה אבינר

טעם אנטישמיות

ש: מדוע כל העמים שונאים את עם ישראל מאז ולתמיד?
ת: מכיוון שאנו מביאים את האור האלוהי והמוסר בעולם שמפריע לנפש הברברית שלהם. אגרות תימן לרמב"ם. ספר אורות למן הרב קוק.

הצבעה עבור מפלגה אנטישמית בחו"ל

ש: האם מותר להצביע בעד מפלגה אנטישמית בחוץ לארץ כדי שיהיה רע ליהודים ויעלו לארץ?
ת: חלילה. צריך לדאוג לטובתם ורווחתם של אחינו ויחד עם זה לעוררם לעלות לארץ.

אנטישמיות נוצרית

ש: האם זה נכון שהקתולים היו אנטישמים ולא הפרוטסטנטים?
ת: בהתחלה כך היה, אבל כאשר לותר מייסד הפרוטסטנטיזם ראה שאינו יכול לגייס את היהודים לדתו, כתב את המאמר הכי האנטישמי בעולם, שהיה חומר קריאה קבוע להיטלר ימ"ש. אמנם עתה יש אצלם שיפור גדול באמריקה.

כיפה נסתרת בגלל אנטישמיות

ש: על רקע הפיגוע בצרפת, והעלייה הדרסטית באירועים האנטישמיים במדינה, המציא ישראלי תושב רחובות כיפה העשויה משיער אדם הנטמעת בתוך השיער הרגיל, כך שאנטישמים לא יכולים לזהות שאדם חובש כיפה לראשו, והוא יכול להתהלך על פי ההלכה המקובלת. מותר מבחינה הלכתית?

ת: הדבר מותר אך לא מומלץ לעומת כובע. שלוש שאלות שעולות מהסוגייה: א. האם כיפה היא ממש חובה? ב. האם כיפה כזאת מותרת באופן הלכתי? ג. אם

יש בהסתרת הכיפה משום הסתרת זהותו של היהודי, דבר אשר אסור היה בעבר בשעת הגזרה?

א. כיפה היא חובה גמורה. כיפה היא דבר חשוב וחכמים אומרים שכיפה משמעותה יראת שמים ואות לזיכרון לכך שריבונו של עולם מעלינו. לפי הפוסקים, בדורות האחרונים, יש יותר חובה, כי התקבל אצל אנשים יראי שמים (שו"ת מהרש"ל עב. שו"ע הגר"ז ב.ו. משום דעת יהודית. ויש אומרים משום חוקות הגויים. חת"ס חו"מ קצא).

ב. הכיפה העשויה שיער אינה כל כך חדשה, כי הרי פיאה נוכרית תמיד הייתה, וכבר המשנה ברורה (ב ס"ק יב) מביא דעות הפוסקים לגביה. יש אוסרים בגלל מראית עין (וכן הג"ר יעקב קמנצקי. אמת ליעקב על שו"ע שם), וכן היא הכרעת הפוסקים, כדוגמת ה'שדי חמד' (מערכת כ"ף ערך כיפה), שצריך כיפה ניכרת. מכאן יש גם ביקורת בימינו על אלה שחובשים כיפה קטנה שלא ניכרת, צריך שתהיה כיפה ניכרת (שו"ת אגרות משה או"ח א.א. שו"ת יחזקאל דעת ד.א. פסקי תשובות ב.א.ט). אף על פי כן, בשעת הדחק, אפשר ללכת עם פאה נוכרית (עי' מ"ב שם), זאת בתנאי שהרבנים בחו"ל יסכימו, כי אנו לא יכולים להכריע על דבר שמתרחש בחו"ל, כדברי הג"ר משה פיינשטיין: 'שהרב ממינסק אינו מתערב בשאלות של הרב מפינסק' (מגד גבעות עולם ח"א עמ' נה. ח"ב עמ' לא-לב). ישנו פתרון חלופי, לחבוש כובע שאיננו ליהודים אלא כובע שגם גויים חובשים אותו (פסקי תשובות ב.הערה 57).

ג. האם אין בעיה בכך שיהודי מסתיר את זהותו ומראה את עצמו גוי. הרי בזמנים הקדומים אמרו שבשעת הגזרה אסור ליהודי לומר שהוא גוי כדי להציל את עצמו? נכון שאם שואלים יהודי אם הוא יהודי אסור לומר שהוא גוי, אבל כבר כתוב בשולחן ערוך (יו"ד קנז, ב) שמותר ליהודי ללבוש בגדי גויים כך שהוא נראה גוי, בלי שהוא מצהיר שהוא גוי (עיין שאלה זו בתקופת השואה בשו"ת ממעמקים להג"ר אפרים אשרי א.טו. ד.יב. ה.ג). לכן, כיפה כזאת מותרת, אם כי כובע עדיף.

כמובן הפתרון הטוב ביותר - לעלות לארץ. כאן אפשר לחבוש כיפה בגאווה.

מלחמת עמלק

ש: מה ההבדל בין מה שהנאצים עשו לבין הציווי של מלחמת עמלק?

ת: נפסק שאין יוצאים למלחמה נגד אף עם, כולל עמלק, בלי להציע לו שלום. (רמב"ם מלכים ו א). ומה שמאיימים במלחמה, זה כדי להרתיע, כדי להניא אותם מהמלחמה נגדנו. מורה נבוכים.

עמלק - תופעה או עם אמיתי

ש: האם עמלק הוא תופעה או עם אמיתי?

ת: עמלק הוא עם אמיתי אך כרגע איננו יודעים מיהו. אמנם הנאצים דומים לעמלק אך אין זו הוכחה הלכתית (אכן הגרי"ד סולוביצ'יק אמר בשם אביו הג"ר משה שכל אומה המתנכלת לכלות את כנסת ישראל הופכת, על פי ההלכה, לעמלק. חמש דרשות. קול דודי דופק הערה 23. נפש הרב פז. אלא רבנו הרב צבי יהודה לא היתה דעתו נוחה מזה, ואמר שאינו אלא דרוש ויש להימנע מלומר דברים כאלו. מלומדי מלחמה 25).

ש: האם אין זו אכזריות להרוג נשים וטף?

ת: אין רצון להרוג אלא משמש כהרתעה למען לא יזידון עוד (מורה נבוכים).

מחנות השמדה לעמלק

ש: האם יש לרכז את העמלקים במחנות השמדה?

ת: אין עושין מלחמה עם אדם בעולם עד שקוראין לו לשלום (רמב"ם מלכים ו א). מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק... ללמדנו שאין לנו להיסחף בזרם של שנאה גם על האויב היותר נורא (אורות הקודש ג שכו).

יהושע ומלחמת עמלק

ש: מדוע יהושע בן נון לא ציווה על מלחמת עמלק?

ת: בגלל שלא היה לו דין מלך או בגלל שזה היה בלתי אפשרי.

ברכה על מחיית עמלק

ש: למה אין ברכה על מחיית עמלק? אולי משום שזאת מצוה של הכלל?

ת: או כי זה שכלי או כי זה לא תלוי רק בנו.

ש: מה זאת אומרת "לא תלוי רק בנו"? לא תלוי על כל יחיד ויחיד או שזה תלוי גם בד' "מלחמה לד' בעמלק מדור דור"?

ת: זה תלוי באויב. כמו שלא מברכים על צדקה.

[כי עמלק יכול להשלים עם ישראל (רמב"ם, הלכות מלכים ה, ו) - רשם מ"צ]

קבורת הרוגי עמלק

ש: אחרי שנקיים מצוות מחיית עמלק, האם חייבים לקבור אותם? הרי מובא במדרש (שמואל רמז רכג) ששמואל חיתך את בשר אגג לחלקים קטנים והאכילהו לנעמיות?

ת: אין מצוה לקבור גוי. אבל כתוב בנביא (יחזקאל לט, יא-יב) שאחרי מלחמת גוג ומגוג קברנו את הגויים במשך שבעה חודשים! אלא מה שקברנו אותם - זה חסד, אבל לא חייבים.

ש: אבל שמואל האכיל בשר אגג לנעמיות ולא קבר אותו?

ת: יתכן שחשב שלא צריך לעשות חסד עם אגג, או שהאכיל את הנעמיות רק בכמה חלקים וקבר את השאר.

צוק איתן ועמלק

ש: האם הערבים הם עמלק? החמאס הוא עמלק?

ת: החמאס דומה לעמלק, אך ההגדרה של עמלק היא של יחוס משפחתי וכרגע איננו יודעים מיהו (אכן הגרי"ד סולוביצ'יק אמר בשם אביו הג"ר משה שכל אומה המתנכלת לכלות את כנסת ישראל הופכת, על פי ההלכה, לעמלק. חמש דרשות. קול דודי דופק הערה 23. נפש הרב פז. אבל רבנו הרב צבי יהודה לא הייתה דעתו נוחה מזה, ואמר שאינו אלא דרוש ויש להימנע מלומר דברים כאלו. מלומדי מלחמה 25 - מ"צ).

למה העולם כולו נגדנו?

הרב שלמה אבינר

למה העולם כולו נגדנו? אמנם לא כל העולם, רק רבע, כלומר מיליארד מבוגרים הם אנטישמים, ומחצית קצת אנטישמים, רבע כלל לא אנטי שמים, ב"ה.

כך עולה מסקר ענק של הליגה נגד השמצה שהציגו ל-50,000 אנשים אחת עשרה שאלות בעלות כיוון של שנאת ישראל. מי שהשיב על 6 הוגדר כאנטישמי, רבע העולם לא השיב על שאלה אחת, והשאר השיבו בין אחת לחמש.

מה שמעניין הוא ששלושת רבעי מהם מעולם לא פגשו יהודי... אז מנין להם שאנו כאלה רעים?! גם מחציתם לא שמעו על השואה או סוברים שהדו"ח מוגזם.

נתון מעניין נוסף: רבע מהנוצרים הם אנטישמים ומחצית מהמוסלמים הם אנטישמים. כל הכבוד ללאוס: רק 0.2% אנטישמים ופיליפינים 3%. אלו האחוזים הכי נמוכים בעולם. אך כמדומה שאין שם יהודים.

ואיפה יש הכי הרבה אנטישמיות? 93% אצל ערביי יש"ע! גם ארצות ערב מסביבנו הן בין 80%-90%.

שלוש מסקנות מתחייבות מכך, או כלשון הגמרא, שמע מינה תלת:

א. מי שסובר בתמימותו שערביי יש"ע שוחרים אהבה ואחוה ושלוש ורעות הינו עיוור בשוגג או במזיד - כמובן מלבד המצווה הגדולה של ריבונות יהודית על כל מלוא הארץ היהודית.

ב. אשרינו שיש לנו מדינה וצבא, כי על אומות העולם, האנטישמיות למחצה לשליש ולרביעי, אי אפשר לסמוך, אלא על ריבוננו של עולם שהקים לנו מדינה וצבא. אך גם מי שאינו ציוני, אינו לאומי ואינו ממלכתי יודה למדינה ולצבא.

ג. עלינו להיות מאוחדים כאיש אחד בלב אחד, על אף חילוקי הדעות, כי לא אנו האויבים של עצמנו, קבוצה אל קבוצה, אלא אומות העולם שסובבנו סובבנו. כמובן מלבד המצווה הגדולה של ואהבת לרעך כמוך "כמוך בלי שום הפרש, כמוך בלי חילוקים, בלי תחבולות ומזימות, כמוך ממש" (מסילת ישרים יא).

ועתה לשאלה של מיליון דולר: למה כל כך הרבה גויים שונאים אותנו, מאז ועד הנה? יש שמאשימים את ההתבדלות שלנו, ולהיפך יש שמאשימים את השתלבותנו בחברה. בגלל שיש לנו מקצועות ליברליים או להיפך מקצועות

מעשיים. או שמא מפני שאנו קפיטליסטים או שמא קומוניסטים. הרגו את ישו או אתאיסטים. עשירים או עניים. או לך לפלשתינה או צא מפלשתינה.

הא כיצד?! ויש משתדלים לעשות סינטזה ומסבירים: כל ההנמקות נכונות, כל אחת במקומה ובזמנה. הבל הבלים!

וכבר כתב על זה רבנו הגדול הרמב"ם באגרת תימן: זו מלחמה נגד דבר ד', אך נגדו אי אפשר להילחם, לכן הם לוחמים נגדנו. אמנם, רשמית, הם יצהירו שיש להם אלוהים, אך בעומק אישיותם הם מאלה שאומרים עליהם "אדם זה! אין לו אלוהים!"

וכן כתב מרן הרב קוק שהשפענו על העולם חובות של מוסר וצדק, וזאת אין העולם אוהב, לכן יש לו טענות נגד מי שלא נותן לנפשו הברברית להתפשט ללא גבול. רק לעתיד לבוא, הוא יבין שבאמת מוסר וצדק הם העונג הגדול ביותר, ואושר זהו דבר שכולם אוהבים, לכן אז יכבדו ויחבבו אותנו (אורות קנז-קנח).

ובינתיים, חזק ונתחזק בארצנו ובמדינתנו בחסדי ד' עלינו.

הלנצח תאכל חרב?

הרב שלמה אבינר

שאלה: "הלנצח תאכל חרב"? (שמואל ב ב כו). אנו עייפים מן הסכסוך הבלתי-פוסק באזורנו. נמאס לנו להיהרג וגם להרוג, כמו שכתוב על יעקב אבינו: "וירא... ויצר לו" (בראשית לב ז) ורש"י מסביר (בשם חז"ל): "וירא" - שמא ייהרג. וייצר לו' - אם יהרוג את האחרים". גם מצבנו העכשווי של מלחמה-לא מלחמה שוחק אותנו.

תמיד קישרנו את הגאולה עם הפסוק: "וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות, לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה" (ישעיה ב ד), ועתה עייפים אנחנו. מאין לוקחים כוח?

תשובה: כוח לוקחים מן הרוח. הרוח אינה מתעייפת. "אלהי עולם ד' בורא קצות הארץ לא ייעף ולא ייגע, אין חֶקֶר לתבונתו. נתן ליעף כח, ולאין אונים עצמה ירבה. וְיַעֲפוּ נַעֲרִים וַיִּגְעוּ, וּבַחֹרִים כְּשׁוֹל יִכְשְׁלוּ. וְקוֹי ד' יַחֲלִיפוּ כַח, יַעֲלוּ אַבְר כְּנַשְׂרִים, יִרְצוּ וְלֹא יִיגְעוּ יִלְכוּ וְלֹא יִיֶּעֱפוּ" (ישעיה מ כח-לא). זמנים קשים עברנו באותה תקופה. מלחמה נוראה עם אשור, שרק בנס יצאנו ממנה. ולא עוד, אלא ציפינו שחזקיהו מלך יהודה יהיה המשיח, ונכזבה תקוותנו (סנהדרין צד א).

אפשר להבין למה נפלה רוחנו, ובכל זאת יש להתחזק. בעיות שלא תיפתרנה היום תיפתרנה בעתיד. צריך סבלנות ואמונה. "תשועתם היתה לנצח ותקותם בכל דור ודור להודיע שכל קוויך לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך" (שושנת יעקב).

מן הרוח נשאב כוח כי מלחמתנו היא מלחמת קיום, מלחמה של צדק. מסביבנו איבת הגויים כים נרגש, "למה רגשו גויים" (תהילים בא). עתה, מלבד האנטישמיות הרגילה, יש שנאה למדינת ישראל. אך בל נדאג. "ארור המן אשר בקש לאבדי" (שושנת יעקב). מה שקרה להמן, יקרה לאחרים ההולכים בדרכו.

מלחמה אינה אידיאל אצלנו, אלא הכרח, כי לפעמים אין ברירה וזו אחת הדרכים של בניין האומה. המלחמה מנוגדת לטבענו. אנו אוהבים עדינות ולא אבירות, אך כאשר ריבונו-של-עולם יוצר הכרח, אזי אנו לובשים "בגדי עשיו" לעת צורך ונלחמים בכל תוקף. אך גם אז טבענו העדין נשאר על מקומו ואינו מתקלקל, גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע" - גם כי אעסוק במלחמה לא אירא שיידבק בי אופי אלים (אורות, המלחמה ב).

החייל הישראלי עדין נפש, הקצין הישראלי עדין נפש. ענייננו לבנות, אך כאשר ריבוננו-של-עולם גוזר עלינו לאחוז בחרב, אנו עושים זאת במסירות. "הבונים בחומה והנשאים בַּסֶּבֶל עִמָּשִׁים, באחת ידו עֵשָׂה במלאכה ואחת מחזקת הַשֶּׁלַח" (נחמיה ד יא).

אין זה קל כל עיקר אלא עולה לנו ביוקר. אך כמו שהכוח נובע מן הרוח, כך הוא גם מכה גלים לאחור ומגדל את הרוח. הרי במלחמה של צדק, יושר ואמת, אנו עסוקים, והיא בעצמה מבררת ומעמיקה לנו, מה אנו ומה חיינו, ומה תחייתנו ומה ארצנו, מה מדינתנו ומה תורתנו.

המלחמה שלנו היא מלחמה נגד המלחמה; החרב שלנו היא חרב מבטלת חרב. נביאינו מודיעים לנו שחוגרי החרב הם יהיו מפרקי החרב. כדי להביא שלום לנו ולעולם, לא די בנאומים מוסריים יפים; הם אינם משפיעים כהוא זה על הרשעים והרוצחים. רק שפת החרב יבינו מצחצחי החרב.

חכמינו הקדושים פסקו שאסור למכור נשק לגויים החשודים על רצח שמא ישתמשו בו לרעה (עבודה זרה טו ב. רמב"ם, הלכות עבודה זרה ט ח). אך למסור עשרות ואלפי רובים לאנשים שלא רק חשודים על רצח, אלא כבר מאה שנה רוצחים אותנו - זהו פשע מוסרי ולאומי שאין כדוגמתו בכל ההיסטוריה האנושית! אין ספק שהאחראים על כך צריכים לעמוד בדין האומה, בפני ועדת חקירה ממלכתית בעלת שיעור קומה כלל ישראלי, והם יצטרכו לתת דין על דם יהודי נקי שניגר כמים. אנו צריכים לאחוז בחרב, כדי לפרק רעי עולם מן החרב. אנו נצליח. גם מהטעויות נלמד.

תוך כדי מלחמת יום הכיפורים, ניגשו תלמידי רבנו הרב צבי יהודה ושטחו לפניו את דאגותיהם ויאושם. הוא ישב זקוף, ואחרי שהקשיב השיב בשקט שתי מילים: "אנו מתקדמים". על אף כל הקשיים, אנו צועדים הלאה. גם בימינו אנו מתקדמים ועוד נתקדם.

צבא זו זכות

הרב שלמה אבינר

דע שיש לנו אויבים, מסביר המהר"ל מפראג בספר גבורות ד' (רלו) ביחס ללבן שביקש לעקור את הכל ולחסל את יעקב אבינו, על אף שהוא לא עולל לו שום רעה אלא אדרבה רק טובה, התחתן עם בנותיו, עבד במסירות עבדו, והפך אותו לעשיר. אלא, אומר המהר"ל, וכן הגאון מווילנא בפרושו על ההגדה, השנאה אינה בגלל איזו סיבה, שאם נותר וניענה לדרישותיהם, השלום יבוא. לא כן, זו התנגדות עקרונית. הרי לא עשינו שום דבר רע למצרים או לבלב, לפרס או ליוון, לרומא או לספרד, לרוסיה או לגרמניה. הרמב"ם מסביר באגרת תימן שבעצם מלחמתם היא נגד ד' (הוצאת מוסד הרב קוק, קטז-קיז). לכן הם נלחמים נגד עם ישראל שמוביל בעולם ערכים עליונים של מוסר וצדק. וכן מסביר מרן הרב קוק בספרו 'אורות' את סיבת האנטישמיות (עמ' מט. קנז).

ואכן לא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו, אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו ולעשות בנו פוגרומים. גזרות ד אלפים תתנ"ו של מסעי הצלב בגרמניה (12,000 הרוגים), גזרת הרועים בספרד וצרפת בשנת ה אלפים פ' (120 קהילות נחרבו), גזרת קנ"א בספרד, גזרת ת"ח ות"ט בפולין (100,000 יהודים נרצחו ושליש הקהילות נחרבו), פרעות הפ-הף בגרמניה בתקע"ט, סופות הנגב ברוסיה בתרנ"א, פרעות קייסינוב ברוסיה בתרס"ד, פרעות המאות השחורות ברוסיה בתרס"ה, פרעות אודסה באוקראינה בתרס"ו, פרעות פטלורה באוקראינה בתרע"ט (נרצחו עשרות אלפי יהודים), השואה הנוראה ועוד ועוד.

כן, יש לנו אויבים. אל תסמוך על גויים. גם כאשר עשיו נישק את יעקב אבינו, יש על המילים האלו נקודות מעל, כלומר שיש דברים בגו.

אל תסמוך על הגויים. לא ראינו אותם בשואה נותנים לנו מחסה או מפגיזים את פסי הרכבות למחנות ההשמדה.

אם כן, על מי יש לנו לסמוך? על עצמנו, בעזרת ד'. הסתיימה הגלות בה היינו נתונים לחסדי אחרים, אנו עם עצמאי, יש לנו צבא, בחסדי ד' עלינו, וכאמור אין לנו לסמוך אלא על עצמנו.

במה דברים אמורים? כשבאמת אפשר לסמוך. לכן עלינו להיות מאוחדים. איננו יכולים להרשות לעצמנו את הלוקוס לריב בינינו. משל לספינה שקברניטיה מסוכסכים ביניהם, והנוסעים תובעים מהם להפסיק בכל תוקף שהספינה לא תטבע עקב מריבותיהם. אגב, גם אויביו יודעים זאת ומנסים לסכסך בינינו. וכבר אמרו דרך דרוש "שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו": מה שאנחנו "לא אחד בלבד", מאוחדים - זה "עמד עלינו לכלותינו".

ולכן גם אם אתה חושב שהעם טועה, ולפעמים זה קורה, בכל זאת אל תפרוש ממנו. תמיד לך יחד אתו.

*

וקל וחומר בצבא, שיש להחמיר מאוד באהבה ואחדות, עם כל החומרות וההידורים. כי הצבא בנוי על אחוות לוחמים, על אמון הדדי, על כך שאפשר לסמוך זה על זה, על משמעת וציות.

הצבא הוא "אחד בשביל כולם, כולם בשביל אחד". זו גם הסיסמא הלא רשמית של שוויץ, שהופיעה לפני 150 שנה בערך כאשר הלכו להתרים למען נפגעי שיטפונות ורצו לבנות סולידריות. וכך לפני כן, אמר זאת אלכסנדר דיומא, ביחס לשלושת המוסקטרים שנאמנים זה לזה באש ובמים.

ומי שמייצר סכסוכים בתוך הצבא, כל מיני סיבוכים ובלבולים וסירובים והפגנות ומניפולציות ואיומים - אין לו מה לעשות שם. הוא ממילא לא מבין מה זה צבא, הוא ממילא לא שם. בין שהוא סדיר בין שהוא מילואים.

נסתדר בלעדיו יותר טוב מאשר אתו. מי שלא מבין מה זה צבא שלא יבוא. מי שלא גאה להיות בצבא, שלא יבוא. מי שלא מבין שצבא זה לא רק חובה אלא גם זכות, שלא יבוא. נסדר לו במקום זה שירות לאומי חובה או שרות אזרחי חובה. נסתדר בצבא בלעדיו.

ממילא 23% מהאוכלוסייה לא מתגייסים לצבא בתואנות שונות, אז נהיה קצת פחות מ-77%, נהיה 76%, אבל נדע שמי שנמצא אתנו, אפשר לסמוך עליו. ומי שיתגייס, יקבל הטבות לכל אורך חייו.

וכן במילואים, מי שמשתמש במילואים כנשק פוליטי, שלא יבוא. לא צריכים אותו. ממילא רק 4.5% משרתים במילואים. לא מאמינים לי? אז נעשה חשבון. רק 30% כשירים למילואים (השאר משתמטים, בעלי פטור רפואי, משפחתי או עסקי. חרדים, תושבי חו"ל, עבריינים). מאלה רק 60% מתייצבים בפועל למילואים. ומאלה רק 25% משרתים יותר מארבעה ימים בשנה. הרי לך: המכפלה של 100 ב-0.25 וב-0.3 וב-0.6 היא 4.5%. אז נהיה רק 4.4%.

אבל מי שיהיה בצבא אתנו, נדע שהוא באמת אתנו, שאפשר לסמוך עליו.

לא צריך ללמד אותו מה זה "זאהבת לרעך כמוך", לאומתך כמוך, לארצך כמוך - זה בדמו.

לא צריך ללמד אותו מה זו רוח לחימה, מה זה עם ישראל לדורותיו, מהי ארץ ישראל, מהי מודעות היסטורית - בין שהוא דתי, בין שהוא חילוני, זה בדמו.

ובכלל אי אפשר ללמד אדם מול אש הקרב, את מה שאין בו, אלא אפשר לעזור לו לגלות מה שיש בו. לכן אל תלמד חייל כל מיני תאוריות אינדיבידואליסטיות, הסותרות את עשייתו היום יומית. למד אותו מה שהוא מאמין בכל לבבו, נפשו ומאודו: "אחד בשביל כולם, כולם בשביל אחד". למד אותו: צבא הוא לא רק חובה, זו זכות.

הקתולים אנטישמים חדשים

הרב שלמה אבינר
[ראיון בעיתונות]

שאלה: לפני כחודש יצא מסמך פנימי של הוותיקן שהפנה אצבע מאשימה כלפי ישראל בטענה שהבעיות במזרח התיכון הן בעיקר בגלל מדינת ישראל.

תשובה: לצערנו זה משהו שיטתי. כלומר, הוותיקן התנגד לקום מדינת ישראל וגם ניסה להכשיל את הקמת המדינה. בזמנו, האיפיפיור כתב לכל הנוצרים שבעולם, הן לקתולים ואפילו לנוצרים הפרוטסטנטים, שכולם צריכים להתאחד למנוע את קום המדינה. אחרי שקמה המדינה, חשבו שתיעלם וסירבו להכיר בקיומה. בלית ברירה, ראו שהמדינה קיימת ונאלצו להכיר. פעם האיפיפיור ביקר בישראל, הוא אפילו לא לחץ את ידו לנשיא המדינה וכן הלאה וכן הלאה. שום ביקור רשמי. ואחרי שהוא יצא מן הארץ, הוא שלח מכתב ברכה לא לראש הממשלה אלא לנשיא המדינה לכתובת: תל אביב.

כשראו שאין ברירה והמדינה קיימת - הכירו, אבל מנסים לייחס אותה לעצמם בתור מקומות קדושים. הם תומכים ומבקרים את ארגוני הטרור השונים, תחת מסווה של הומניזם וכן הלאה. ולמה ההתנגדות הזאת? משום שהקתולים סוברים שהם עם ישראל האמיתי שהרי הם מאמינים באותו האיש ואנחנו פסולת מיותרת. בהתחלה ניסו לנצר אותנו, להרוג אותנו וזה לא הלך, אחר כך החלו להשפיל אותנו. שלושת השיטות: להרוג, לנצר ולהשפיל. כיוון שאמרו אי אפשר להרוג את היהודים או לנצר אותם אז שיישאר מושפלים. וההשפלה תהיה סימן נוצרי - ככה יעשה למי שלא יאמין באותו האיש. אז הם חושבים שהם עם ישראל האמיתי ואם הם ישראל האמיתי אז נבואות התנ"ך צריכות להתקיים בהם. אבל שוד ושבר, נבואות הנביאים התקיימו בנו. לכן זה מפריע להם.

מבחינה דיפלומטית התגובה הראויה, היא אמירה של מסרים ברורים וחדים. איננו צריכים להרכין את הראש. צריך לומר דברים ברורים שהארץ הזאת היא שלנו, נקודה. היא שלנו ולא של אחרים. כמו שכתבו בספר חשמונאים 'לא ארץ זרה כבשנו' אלא חזרנו לאדמתנו שממנה גורשנו. לכן, צריך לומר ברור: לא כבשנו שום דבר, אנחנו חזרנו אל אדמתנו על פי פקודה אלוהית ואגב, גם על פי הסכמת האו"ם וכן הלאה. בוודאי שלא צריך לשתוק.

צריך יחסים דיפלומטיים נורמליים אבל מה זאת אומרת שאומרים שאנחנו 'כבשנו'. 'כבשנו', זה אומר שזה לא שלנו, שזה לא לגיטימי שאנחנו פה. הרי לומר שאנחנו כובשים, זה סוג של אנטישמיות. זה לומר אתם פה לא בצדק, לא ביושר ולא באמת, וזה נועד להשמיט את הקרקע תחת רגלינו. יש אנטישמיות של להרוג את היהודים, ויש אנטישמיות - לא להרוג את היהודים אך לומר שלא מגיעה לכם מדינה.

לבן ביקש לעקור את הכל

הרב שלמה אבינר

במה ביקש לבן לעקור את הכל? במובן כפול, גם להעביר את יעקב על אמונת אבותיו ולהחזירו לעבודה זרה, וגם להורגו נפש. אומר הגר"א שמעשה אבות סימן לבנים, שעלינו להיזהר מן הגויים הנראים לנו כאוהבים וכורתים איתנו ברית, כמו לבן שהראה עצמו אוהב ליעקב, אבל בלבו היה שונאו וביקש לאבדו. וחמור שונא נסתר מאויב גלוי, שאינך נזהר ממנו.

בל נחשוב גם, שאם נתקרב לגויים וניטיב עמהם, יועיל הדבר לעשותם ידידינו ואוהבנו. הלא יעקב אבינו התקרב והתחתן עם לבן, ובכל זאת הוא שנא אותו וביקש להמיתו.

אך למה ביקש לבן לעקור את הכל, ובעקבותיו כל האנטישמיים שבכל הדורות? מסביר המהר"ל, שהתנגדותם אינה עקב סיבה מוגדרת שאפשר למצוא לבעיה פתרון, אלא זו התנגדות עקרונית. "דע כי יש לישראל מתנגדים, לא כמו שאר המתנגדים שבביל סיבה, אבל יש להם שונאים ואויבים מבלי סיבה... וכן השנאה של לבן הייתה גם כן מבלי סיבה, כי לא עשה לו יעקב אלא רק טובות גדולות, ולבן רדף אחריו. ומה שאמר לבן: הבנים בני והבנות בנותי, כאשר הפך הקב"ה את מחשבתו בחלום הלילה ואמר השמר לך, ואם ד' לא הזהיר אותו לא היו הבנים בניו ולא הבנות בנותיו" (גבורות ד'). כל ארץ בה היו היהודים, הם רק הביאו טובה וברכה, ותמורת זאת רדפו אותם ורצחו אותם, אנסו וחמסו אותם. הרמב"ם מסביר ששנאת עם ישראל מקורה בשנאת דבר ד', מפני שד' ייחד אותנו במצוותיו וחוקותיו, ורוממנו מכל עם ולשון בתורותיו, לכן שנאו אותנו כל העמים על כך בקנאותם, "ברצותם להתקומם נגד ד' אשר אין יכולת להתקומם נגדו... כגון עמלק וסיסרא וסנחריב ונבוכדנצר וטיטוס ואדריאנוס וזולתם מכל הדומים להם" (אגרת תימן), הוצאת מוסד הרב קוק, קטו-קטז). וכן כותב מרן הרב קוק: "עד תור הגאולה העתידה, השפענו על העולם רק לימודי חובות, מוסר וצדק היוצא מדעת אלהים אמת. וחובות אין העולם רוצה לקבל, ואם הוא מקבל, נשאר בלב טינא על המעורר הראשי לידיעת החובה, שאיננה נותנת להנפש הברברית להתפשט בכל מאויה". רק לעתיד לבוא, יבין העולם שעונג אמיתי ואושר החיים אנו משפיעים בעולם, ואז תתעורר אצל כל העמים אהבה והערכה כלפי עם ישראל (אורות, אורות ישראל ה טו. ועי' עוד אורות התחיה ב, נד).

מלחמות באתחלתא

הרב שלמה אבינר

שאלה: כיצד אנו יודעים שהגיע זמן גאולתנו, אתחלתא דגאולה, הרי יש לנו מלחמות שהן דבר קשה, הן על-ידי אויבינו מבחוץ, והן על-ידי אויבינו מבפנים? הרי בימות המשיח "וגר זאב עם כבש", "וכתתו חרבותם לאתים", - ומאז קום המדינה וגם לפני כן, אנו חשופים בלי הרף למלחמות שאיננו רואים את קיצן. הלזה ייקרא "אתחלתא דגאולה"? ודאי שלגאולה שלמה לא הגענו אבל האם זו בכל זאת אתחלתא?

תשובה: כדי להשיב, נצטרך לברר מקורו של המושג "אתחלתא דגאולה". חכמינו מגדירים: "מלחמה נמי אתחלתא דגאולה היא" (מגילה יז ב), מלחמה היא גם-כן אתחלתא דגאולה. הפעם היחידה שמושג זה מופיע, הוא בקשר למלחמה. וכי לזה אנו משתוקקים בכל הדורות?! אלא יש לבחון מהי החלופה, והיא, חלילה, לגמור חיינו כאפר בכבשן האש. הרי מדוע אנו מנהלים מלחמות? לכבוש את תימן או אפגניסטן? לא! אנו מגנים על חיינו ועל ארצנו; מלחמות הגנה. צה"ל - כשמו כן תהילתו: צבא הגנה לישראל. החלופה היא להיהרג, החלופה היא חלילה גזרות תתנ"ו של מסעי הצלב, גזרות ת"ח-ת"ט של חמלניצקי, פרעות תרפ"ט בחברון, השואה. וכי אנו תוקפים אנשים שלווים מיוזמתנו?! אנו רק מתגוננים.

בימים עברו לא יכולנו להתגונן אלא הובלנו כצאן לטבח. עתה אנו מתגוננים. מעולם לא תקפנו איש. תמיד קיימנו את פסיקת הרמב"ם ש"אין עושין מלחמה עם אדם בעולם עד שקוראים לו שלום" (הלכות מלכים ו א). גם במלחמת שבעת העממים הצענו שלום. אנו רודפים שלום. יפתח הגלעדי ניהל משא ומתן ארוך לשלום. אבל אם תוקפים אותנו, אנו חייבים להתגונן. זו אתחלתא דגאולה!

בין אמות-המידה לאימות מי הוא המשיח, כותב הרמב"ם שאחת מתכונותיו היא: לוחם מלחמות ד'. לא סתם מלחמות כדי לפרוק מאויים תוקפניים, אלא מלחמות שד' ציווה עלינו. המשיח הוא גם איש מלחמה לעת צורך, כפי שמזכיר ישעיהו הנביא: "יָאָבוֹס עַמִּים בְּאִפִּי וְאֲשַׁכְרֶם בְּחַמְתִּי". מדוע? כי מתקפים אותי, ואני לבד, אין איש איתי (פרק סג). היה ראוי שהאנושות תתמוך בנו. לצערנו, אנו לבד. היינו מעדיפים ללמוד תורה ולעבוד, אך אין לנו ברירה. "מדוע אדום ללבושך"? [המוכתמים בדם]. נכון שאין זה מתאים, אבל מה החלופה? להיהרג? אנו דוחים עד כמה שאפשר, אך לבסוף חייבים להילחם - וזו אתחלתא דגאולה!

ד"ר הרצל ראה את משפט דרייפוס ואת הצרפתים צועקים: מוות ליהודים. הבין: אין פתרון אחר, אנו זקוקים למדינה, ואז לא יוכלו להרגנו, להתעלל בנו, לבזות אותנו ולהשפיל אותנו. לסמוך על גויים, אפילו על הצרפתים המתקדמים והליברלים, זה חלום בהקיץ, קל וחומר שזה חלום מסוכן לסמוך על העמים הפראיים הסובבים אותנו, השופכים איש את דם אחיו, ללא הרף.

מדינה! מדינה כרוכה במלחמות הגנה. מדינה ללא צבא אינה מדינה. הרמב"ם היה מציאותי והכניס זאת כבר בכותרת: "הלכות מלכים ומלחמותיהם". אין מדינה בעולם המתקיימת בלי להילחם. להילחם או לחדול. גם עם היושב בשלווה כמו שווייץ, ידע בעבר מלחמות, ואף בהווה מקדיש חלק גדול של תקציבו הלאומי להגנה מפני כל צרה שלא תבוא, בלי לתת אמון יתר בשכניו; כך טבע המציאות.

ברוך ד', שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, שכשהגויים רוצים להכותנו, אנו מסוגלים למנוע זאת. הגיעה התחלת הגאולה. לפני הכל - יש לחיות. להיות או לא להיות.

אבותינו הקדושים היו אנשי מלחמה. אברהם אבינו; יעקב אבינו - "ויאבק איש עמו", וכן שלוש מלחמות קשות אחרי מעשה שכם; משה רבנו במלחמות סיחון ועוג; יהושע בן-נון במלחמות עמלק ושבעה עממים. הם היו עדיני נפש אבל לא "יפי נפש" כביטוי הפילוסוף הגל. יפה נפש סבור שאין זה יפה והומני להילחם. ומי מאושר מזה? הרשע, השמח שמתרבים בעולם יפי נפש, כך שהוא יכול לבצע זממו באין מפריע, וקרבנות חפים מפשע הם המשלמים.

לכן תמיד גדולי המוסר והצדק לא הסתפקו במתן שיעורים על שלום בתוך בית-המדרש שלהם, אלא היו גם אנשי מלחמה, כדי להגן על העשוקים.

המשיח יעשה מלחמות, הוא יפרק את הנשק העולמי, ויביא את השלום העולמי. ברוך ד', יש באנושות אנשים טובים אוהבי שלום, אבל יש גם אנשים אלימים, אוהבי מלחמה, ולא יועיל לנאום להם נאומים של שלום אלא יש להפחידם על-ידי נשק, למען השלום.

במציאות העגומה של עולמנו, עדיין רומסים את החלש. לכן אם רצונך לשרוד, עליך להיות חזק. בינתיים חייבים לעסוק במלחמות. זו מצווה קשה ולא נעימה אך איננו רשאים לבחור בין המצוות ולומר: מצווה זו נאה ומצווה זו אינה נאה.

לכן צבאנו הוא צבא-עם! היסטוריונים טוענים שזהו העם הראשון אשר צבאו היה צבא עם ולא שכירי חרב. אם אין זה הכרחי, אף אחד אינו יוצא, ואם זה הכרחי, כולם יוצאים! אין פטור! פיקוח-נפש של העם ושל הארץ ושל קידוש השם של הכלל.

נחזיק באתחלתא דגאולה ובעזרת ד' נזכה לשלום.

נצח ישראל לא ישקר

הרב יחזקאל גרינולד

- א. צדיק בכל הדורות
- ב. נצח ישראל
- ג. ישמחו וירננו לאומים
- ד. לאומיות אוניברסלית
- ה. פְּרָסוּם שאיפתנו הלאומית
- ו. מדינת ישראל וימות המשיח
- ז. סיוע הגויים בהקמת מדינת ישראל

א. צדיק בכל הדורות

ריבונו של עולם מצווה אותנו להתבונן בהיסטוריה - "זְכוֹר יְמוֹת עוֹלָם בֵּינוּ נְשׁוֹת דֶּרֶךְךָ".¹

מִרְן הִרְבַּ כּוֹתֵב לַגְּבִי הַמְהַלְכִים הַהִיסְטוֹרִיִּים: **"לֹא נִעְזְבָה הַיָּא הַטְּבַעִיּוֹת בְּמַהֲלָכָה. לֹא אֶלְמָנָה הַיָּא הַהִיסְטוֹרְיָה הַסְּבוּכָה בְּמַסְבוּתֶיהָ, וּבְתוֹכָהּ חַי גּוֹאֵל תְּזַק, צוֹר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֵלוֹ ד' צְבָאוֹת שְׁמוֹ, אֱלֹהֵי כָל בְּשָׂר, אֱלֹהִים לְכָל מַמְלָכוֹת הָאָרֶץ, אֲדוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים, צוֹר כָּל הָעוֹלָמִים, צְדִיק בְּכָל הַדּוֹרוֹת"**.

עולם הטבע אינו מופקר. כשם שיש השגחה אלוקית בנוגע לנְסִים כן יש השגחה אלוקית בנוגע למהלכים הטבעיים. יש טוענים שכאשר עם ישראל נמצא במחשכים אין השגחה אלוקית. על כן הרב אומר - ההיסטוריה אינה אלמנה. ריבונו של עולם לא עזב את ההיסטוריה אף פעם. אפילו במצבים הסבוכים ביותר, חי ד' גואל חזק ומקדם את ההיסטוריה לטובת עם ישראל, ומתוך כך לטובת כל האנושות. ריבונו של עולם הוא צדיק 'בְּכָל' הדורות.

רבנו הרב צבי יהודה זצ"ל מבאר שיש להתבונן על המתרחש בהיסטוריה מתוך מבט של אמונה:² **"יש אנשים בעלי השקפת עולם של מקריות. זו תפיסה שטחית. אנו בעלי השקפת עולם המאמינה שיש הנהגה סיסטמית מראש**

1 דברים לב ז.

2 אורות עמ' כז.

3 שיחות הרב צבי יהודה 'עם ישראל' סעיף 3.

מקדם, מתוך כך אנו מכירים את העובדה 'אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו'."

אנו מאמינים בני מאמינים.⁴ אנו מאמינים שהעולם אינו הפקר ומתוך אמונה זו אנו מתבוננים בהיסטוריה.⁵ מתוך אמונה בהשגחת ד' בעולם אנו מגלים לא רק את המהלך שחורז את כל המאורעות אלא שישנו עם נבחר שיד ד' טובה עליו במיוחד. כשמתבוננים במבט נכון בהיסטוריה בולט מאוד שעם ישראל הוא עם מיוחד. לפעמים, כשנפגשים עם עם ישראל רק בהווה, הוא נראה ככל העמים ואפילו שפל מהם, אבל כשמסתכלים לאורך כל ההיסטוריה - הייחוד הישראלי ניכר מאוד.

"סידור ההיסטוריה על ידי בורא עולם מתבטא בקיצור נמרץ בחומש, בפרשת האזינו: 'זָכֹר יְמוֹת עוֹלָם', התבוננו בהיסטוריה, 'בִּינוּ שְׁנוֹת דֶּר וְדָר'."

התורה מלמדת אותנו לזכור את ההיסטוריה. שלא יאמר אדם - בשבילי להיסטוריה אין משמעות והעיקר הוא ההווה, אלא חובה על האדם להתבונן בהיסטוריה ולזכור אותה. על האדם להתבונן בעולם ולהכיר שמאורעות ההיסטוריה אינם מקריים. התורה מצווה את האדם להשקיע בכך כובד ראש והתבוננות.

"אם אינך יודע, ואין לך כח להכיר את מהלך הדורות, אז 'שְׂאֵל אֲבִיךָ וַיַּגִּדְךָ זְקֵנֶיךָ וַיֹּאמְרוּ לְךָ'."

אם לא הגעת למדרגת דוד המלך ואנשי החמדות ואינך רואה עין בעין את התהליכים האלוקיים שבתוך מאורעות ההיסטוריה, אם אינך רואה שעם ישראל הוא עם מיוחד - אז תשאל את הזקנים והם יסבירו לך איך להתבונן בהיסטוריה. כשתרומם את מבטך לגובה של אנשי הסגולה אז תכיר ביד ד' הפועלת בעולם ובעמים.

ממשיך רבנו: "אנו עם מיוחד, עם נבחר, עם סגולה, ומתוך כך עם שקיבל

4 "ישראל מאמינים בני מאמינים" (שבת צז א).
 5 "אין לנו השקפה של מקריות, חס ושלום. רק אנשים שממעיטים להתבונן, מתוך רשלנות, חושבים שכל אלה סתם גלגולים בעלמא. אבל זו טעות, אם העניינים מתגלגלים ככה, מן הסתם שכך צריך להיות, על-פי הסדר האלהי. לפני זמן מה נפגשתי עם אדם חשוב ההונגריה, בעל שיעור קומה מדעי ופילוסופי, יהודי מתבולל לחלוטין בעל השקפה חומרנית-מטריאליסטית קיצונית. מקורביו התלחשו שבזמן האחרון חלה אצלו תמורה מסוימת. במשך שיחתנו, הרהר כמה רגעים ואמר לי: 'מה שאנשים קוראים Hasard - מקרה, לאמתו של דבר זה אלהים באינקוגניטו oIncognit'. זאת מילה נפלאה של אמונה, של אמונה בהשגחה האלהית, מילה ברורה ובהירה, שאין מקרה, אלא שהכול בא ממסבב הסיבות, ומתגלגל על-ידי אלהים בעילום שם - 'אלהים באינקוגניטו'" (שיחות הרב צבי יהודה ארץ ישראל עמ' 22).

תורה ועם של תורה.⁷ אין זה מקרי אלא סידור אלוקי. התוכן הנשמתי של עמנו הוא כח רוחני של נצח.

נשמת ישראל מתגלה בפועל בעם נצחי, מה הנשמה נצחית היא, אף מתגלית בעם נצחי.

"מי שאינו עיור, ומסתכל בעיניים פקוחות בתולדות ההיסטוריה שלנו, מאבותינו עד הנה, רואה שאנו עם שלא ניתן להינצח".

מי שמתבונן בהיסטוריה של עם ישראל, רואה שהוא עם נצחי. המציאות מוכיחה שלאויבים אין שום אפשרות לנצחו. זו עובדה היסטורית.

"בתלמוד יש ביטוי - 'ישראל, עזים שבאומות', גיבורים שבאומות, ורש"י מסביר - 'קשים להינצח'. יש ייסורים וגלויות, ויש מאבקים, ואף על פי כן אנו קיימים!"

ב. נצח ישראל

כותב מרן הרב בעניין נצח ישראל:⁸ **"הַנְּשָׁמָה שֶׁלֵּנוּ גְדוֹלָה הַיָּא, חֲזָקָה וְאֲדִירָה, חוֹמוֹת בְּרָזֶל הַיָּא מְשֻׁבָּרִת, הָרִים וְגִבְעוֹת הַיָּא מְפֹצְצוֹת..."**

אין שום חומה בעולם שיכולה לחסום את נשמת כנסת ישראל.⁹ לא חומת מצרים,¹⁰ לא חומת פרס, לא חומת יון, לא חומת ספרד, לא חומת טורקיה, לא חומת אנגליה, לא חומת רוסיה ולא חומת אמריקה. שום אנטישמיות במשך כל ההיסטוריה לא הצליחה לחסום את ההתפרצות של נשמת כנסת ישראל.¹¹

"רְחֵבָה הַיָּא מְרַחֵב אֵין קֶץ, אֵי-אֶפְשָׁר לָהּ לְהִתְפַּגֵּץ, מְכַרַּחַת הַיָּא לְהִתְפַּשֵּׁט, עַל כָּל אֲלֵה מִלְיוֹנֵי הַנְּפֹשׁ הַיִּשְׂרָאֵלִיּוֹת שֶׁלֵּנוּ, בְּכָל דְּרָגוֹתֵיהֶם, בְּכָל עֲלִיּוֹתֵיהֶם וִירִידוֹתֵיהֶם, בְּכָל הָהָרִים שֶׁעָלוּ שָׁמָּה וּבְכָל הָעֵמֶקִים שֶׁיָּרְדוּ שָׁמָּה, בְּכָל מְרוֹמֵי קְרַת שָׁהֶם

7 אם אין ישראל, אין תורה (עיין אור החיים ויקרא כו מד). "לולא בני ישראל לא הייתה התורה" (כחרי ב נו). "הרעיון הלאומי בישראל, הוא הרעיון היותר נאצל והיותר מקיף ורחב אצלנו. בלי הכרת הלאומיות שלנו לא היינו זוכים לשום מצווה כללית או פרטית, כי כל יסוד קיום המצוות הוא מצד ההתקשרות עם כלל ישראל, וכל מה שאנו מקיימים הוא בשם כל ישראל. ולזאת, אחרי שיצאנו ממצרים והיינו לעם, רק אז נתקרבו להר סיני לקבל את התורה מן השמים" (מעייני הישועה עמ' שכה).

8 אורות עמ' קמח.

9 "הטבעיות המיוחדת של ישראל... החקוק בעומק עצמותה, אורם התוכי לא יועם לעולם בפנימיות ערכו, אף אם רבו מאוד המכשולים על דרך החיים, אשר יחשיכו את הדרם מהופיע בכל הבהקתם בכל אורחות המעשים, הדעות והמידות, בהתגלותם. גאית קודש זאת מורשה היא לקהילת יעקב, ואיתנה היא סגולה זו, אדירה ואמיצה היא יותר מכל חוקות של כל היקום" (עולת ראייה א עמ' כב-כג).

10 הנוביא ממשייל את מצרים לחומת אבן, ואת מעשה ד' בעשרת המכות לחוצב אבנים בהר: "הלוא אַתָּה (זרוע ד') היא הפחֶצְצֶת רֶהֱב מְחוֹלְלֶת תַּנְיִן" (ישעיה נא ט. עיין אדר היקר עמ' קלו).

11 גם כשיש משהו שמפריע ומעכב את אור ישראל להופיע: "סוף סוף כוחה החזק בחיים ניצח את ההפרעה... ואחר כך תהיה היא (כנסת ישראל) הצינור המיוחד המשפיע את לשד החיים של תאוות התשובה העדינה על כל העולם כולו, להאיר אותו ולקומם מצבו" (אורות התשובה ה ח).

עוֹמְדִים שָׁמָּה בְּרֹאשׁ מוֹנֵם, בְּכָל הַחֹרִים אֲשֶׁר הִתְחַבְּאוּ שָׁמָּה, מֵעֶצֶר בּוֹז וְקִלּוֹן, עֵמֶל וְיִגְוֹן, בְּכֻלָּם בְּכֻלָּם נִשְׁמַתְנוּ תַּתְּפִשֵׁט, אֶת כָּלָם תַּחֲבִיק, אֶת כָּלָם תַּחֲפִיחַ וּתְעוֹדֵד, אֶת כָּלָם תִּנְשִׁיב לְמִקּוֹם בֵּית חַיִּינוּ.”

נשמת כנסת ישראל רחבה, איננה מוגבלת. אין אף גורם חיצוני אחד שיכול למנוע אותה מלהופיע בכל יחידיה. נשמת כנסת ישראל כוללת את כל נשמות ישראל ותתפרץ ותופיע בכל הנפשות, גם בכל מי שמרוחק מאוד מהיהדות או מארץ ישראל. את כולם הנשמה תכריח לחזור הביתה לארץ ישראל ואל הקודש.

”מִי אֵלֶּה כָּעֵב תְּעוֹפִינָה וְכִיּוֹנִים אֶל אֲרֻבְתֵיהֶם”.

הנביא ישעיה ממשיל את ישראל השבים מהגולה לענן המעופף ברוח וליונים השבות לקן שלהן. 12 כשם שאי אפשר לחסום את הענן מלעוף באוויר או את היונים מלחזור לקן שלהן, כך לא ניתן לעצור את עם ישראל מלחזור אל המקורות שלו, **”הֲנֵנוּ חֲזָקִים מְרוּחַ הַזְּמַנִּים, אֵיתָנִים מְכַל אֵיתָנֵי תַבַּל”**.¹³

אכן, במבט נכון ומעמיק על ההיסטוריה ניתן להבחין שיש השגחה אלוקית מיוחדת כלפי עם ישראל.

ג. ישמחו וירננו לאומים

מי שיתבונן בהיסטוריה יוכל להבחין גם בהשפעתם של ישראל על האנושות במשך הדורות. המביט יפה בהיסטוריה יבחין שעם ישראל הוא העם המשפיע ביותר מכל העמים, על אף כל המשברים והנדודים שעברו עליו.

כותב מן הרב על השפעת עם ישראל על העמים:¹⁴ **”יֵשׁ בְּיַדְנוּ סֵם חַיִּים בְּעַד כָּל הָעוֹלָם בְּמוֹבַן הַלְאָמִי”**.

התורה כשהיא חיה באומה היא סם חיים. 15 כשעם ישראל חי בארצו על פי

12 **”מִי-אֵלֶּה כָּעֵב תְּעוֹפִינָה וְכִיּוֹנִים אֶל-אֲרֻבְתֵיהֶם”** (ישעיה ס ח). **”כאלו הבריות ישאלו על בני הגולה, מי אלה אשר ממהרים לשוב כעפיפת הענן וכיונים הממהרים לעוף אל ארובותיהם”** (מצודת דוד שם). ועיין ברד”ק (שם) המציין שעפיפת היונים חזרה לקן מהירה יותר מעפיפתן בצאתם מהקן, משום שממהרות לשוב אל גוזליהן, כך ישראל שבים בחזקה לארץ ישראל.

13 אורות עמ' נה.

14 אורות עמ' קנז.

15 **”אמר רב יהודה ברבי חייא: בוא וראה, שלא כמידת הקדוש ברוך הוא מידת בשר ודם. מידת בשר ודם, אדם נותן סם לחברו - לזה יפה ולזה קשה. אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן, נתן תורה לישראל - סם חיים לכל גופו, שנאמר ולכל בשר מרפא”** (עירובין נד א), **”אמר רבי יהושע בן לוי: מאי דכתיב וזאת התורה אשר שם משה, זכה - נעשית לו סם חיים, לא זכה - נעשית לו סם מיתה”** (יומא עב ב). **”כל העוסק בתורה לשמה תורתו נעשית לו סם חיים, שנאמר עץ חיים היא למחזיקים בה, ואומר רפאות תהי לְשִׁרְךָ, ואומר כי מוצאי מצא חיים. וכל העוסק בתורה שלא לשמה נעשית לו סם המוות”** (תענית ז א). **”ושמתם סם תם, נמשלה תורה כסם חיים; משל לאדם שהיכה את בנו מכה גדולה והניח לו רטייה על מכתו, ואמר לו: בני, כל זמן שהרטייה זו על מכתך, אכול מה שהנאתך ושתה מה שהנאתך, ורחוץ בין בחמין**

התורה, אז מופיעה התורה לא רק בתוך חיי היחיד כי אם בתוך חיי אומה, בכל חלקיה. במציאות כזו, אין התורה מחיה רק את האומה הישראלית אלא את כל העולם כולו.¹⁶ מתוך התבוננות נכונה במהלך חייו של עם ישראל, מגלים שהוא עם שונה מכל העמים ואף עליון מהם.¹⁷ ייחודו הלאומי מתבטא בזה שהוא מקרין על כל האנושות ומשפיע עליה סם חיים.

”זֶה הָעֵנִין שֶׁהוּא כָּלֵל מְסֻכָּם בְּתוֹלְדָה, שְׂאֵמָה מְכַרְחַת לְמוֹת וְלַעֲבָר מִן הָעוֹלָם, שֶׁהֵי כָּל הָעַמִּים הָעֲתִיקִים כְּמַעַט שֶׁעָבְרוּ וּבָטְלוּ מִן הָעוֹלָם...”

עינינו רואות שהרוב המוחלט של העמים, אפילו הגדולים והחשובים שבהם, חלפו ועברו מההיסטוריה במשך הדורות. רק עם ישראל קיים מאז היווצרו ועד היום. ולא זו בלבד, אלא הוא פועל ומשפיע על כל העולם באופן שאין כדוגמתו על אף שברוב שנות קיומו הוא מפוזר בין העמים בכל העולם.

”וְאִם יֵשׁ אֵיזָה עַם קָיָם מִיָּמֵי קְדוּמִים לֹא עָבְרוּ עָלָיו סְבוֹת שֶׁל פְּזָזִים, גַּם לֹא נִתְפַּתַּח כְּרֹאֵי לְהַשְׁפִּיעַ מִחוּגוֹ עַל הָעוֹלָם...”

גם אם יש עמים עתיקים שעדיין קיימים כגון יפן, הודו, סין וכדומה, הם לא הצליחו להשפיע על העולם על אף שלא היו עם מפוזר בגלות, כמו עם ישראל.

”אֲבָל לְהִיּוֹת עִם חַי וְפוֹעֵל, וְאֵיתָן בְּמִדָּה מוֹצָקָה עַד כְּדֵי לְנַצֵּחַ כְּמָה מִשְׂבָּרִים, זֶה לֹא נִרְאָה בְּעוֹלָם חוּץ מִיִּשְׂרָאֵל...”

רק עם ישראל לאורך כל ההיסטוריה מתמודד ומתגבר על משברים תרבותיים ופיזיים. כל עם אחר היה מזמן נעלם מן העולם. רק עם אחד הצליח להשפיע על כל העולם על אף כל המשברים והפיזורים - עם ישראל. **”רוחנו איננו ירא**

בין בצונן ואין אתה מתיירא, ואם אתה מעבירה הרי היא מעלה נומי; כך הקב"ה אמר להם לישראל: בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה - אין אתם נמסרים בידו" (קידושין ל ב).

¹⁶ "בראשית מטעו של העם הזה... נתגלתה השאיפה להקים צבוא אנושי גדול... זוהי השאיפה, שצבוא מנחם הכהן הברורה והעזה והתביעה המוסרית הכוללת והרמה, להוציא את האנושיות מתחת סגל נורא של צרות ורחניות וחקריות ולהביאנה לחיי חפש מלאי הוד ועדן, באור האידאה האלהית, ולהצליח בזה את כל האדם כלו" (אורות עמ' קד).

¹⁷ "לא רק משונים אנחנו מכל העמים, משונים ונבדלים בחיים היסטוריים מצוינים שאין דוגמתם בכל עם ולשון, כי אם גם מעולים וגדולים מאוד מכל עם" (אורות עמ' נה).

¹⁸ "בחקרי הדת הננו עומדים למטה (שפל) מכל עם. חוקרי דת מצוינים באמת בחכמ' תם ובחסידותם, שרק הם יכולים להיות חוקרי דת וחכמים אלוקיים, הנם מעטים מאוד בעולם, ובמספר המועט הנמצא יש לנו חלק הגון כפי ערכנו... הדברים צריכים להישקל על פי סגנונם מפנימיותם, לא על פי שטחיותם וברק לשונם. ואם הם נחדור לסוף עומקן של המחשבות האלוקיות המוסריות, הנאמרות בכל המון ספרינו, לא נבוש לדבר את אויבים בשער, ונוכל להציג שדרה שלמה של חוקרי דת ויודעי דת אלוקים משלנו, אולי בשורה יותר גדולה משאר העמים... כשכל אלה יהיו נשקלים בכף נוכל להתגאות במחקרי דת נגד כל העולם כולו" (איגרות א' עמ' נב).

מִפְּנֵי הַזְּמַנִּים; הוּא יוֹצֵר אֶת הַזְּמַנִּים וּמְטַבֵּיעַ עֲלֵיהֶם אֶת צוּרְתוֹ".¹⁹ להיות בעלי השפעה נצחית ומקפת בכל התנאים, אף בקשים ביותר, זו תכונה ייחודית לישראל.

ואם תשאל, איך יתכן שרק עם ישראל מצליח להתגבר על הכול וגם להאיר לכולם? על כך עונה הרב: "על-ידי שם ד' הקשור בהם וסם החיים של תורת חיים שבתוכם, וסם חיים זה עתיד לצאת מאתנו על כל העולם, וישמחו וירגנו לאמים כי תשפט עמים מישור ולאמים בארץ תנחם סלה".

עם ישראל חי חיי נצח משום ששם ד' מופיע בקרבו. עם ישראל מתגבר ומשפיע רק בזכות דבקותו בסם החיים, שם ד', בתורת ד'. בכך שעם ד' דבק בשם ד' הוא מצליח להפיץ יותר ויותר את דבר ד' בעולם. סם החיים הזה עתיד להעניק חיי נצח לא רק לעם ישראל אלא לכל האנושות, וממילא כל העמים ישמחו בו - וישמחו וירגנו לאמים'.

ד. לאומיות אוניברסלית

רבנו הרב צבי יהודה מבאר שמושג הלאומיות בישראל שונה מהלאומיות אצל הגויים:²⁰ "כל עיקרו של מושג הלאומיות, כמו שהוא שגור ומצוי עתה בשוקינו, הלוא כמו חדש וזר הוא בתוכנו, כמו מן החוץ בא לנו. דחיפות תנאי החיים החיצוניים גרמו לעורר בנו את יסוד ההיקף הכללי של 'העם כולו'".

ברוך ד', אחרי אלפיים שנות גלות זכינו שברחוב הישראלי התחילו לדבר במושגים לאומיים. העם היושב בציון התחיל לעסוק בתכנים ובמעשים לאומיים. אמנם, לכאורה הלאומיות שלנו התחילה מן החוץ. באופן שטחי נראה שהמושג 'לאומיות' באמת אינו שייך ליהדות האמתית אלא לקוח מהגויים. במשך כל הגלות לא עסקנו במושגים לאומיים ורק כעת אנו עוסקים בלאומיות בגלל אילוצים שונים. האנטישמיות דחפה אותנו בעל כורחנו לעסוק בלאומיות. תנועת ההשכלה שדיברה רבות אודותיה, השפיעה גם עלינו. נראה שהרצון לא להרגיש חריג בין העמים הוא שדחף אותנו לדבר ולעסוק במושגים לאומיים. על כן אומר רבנו שיש צורך לברר מהי הפוליטיקה הישראלית האמתית. באמת מושג הלאומיות לא מן החוץ בא לנו.²¹

"לאומיות זו הרי סוף סוף אינה לגבי דין אלא בבחינת 'שם מושאל'".

למען האמת הלאומיות הישראלית שונה לגמרי מכל לאומיות שבעולם. אם אנו

19 אורות עמ' נה.

20 לנתיבות ישראל א עמ' טז.

21 עיין בהרחבה בצמח צבי עמ' ק.

מתבטאים בביטויים לאומיים אין זה כי אם "שם מושאל" בלבד. מצד האמת הלאומיות שלנו אינה דומה בכלל ללאומיות של הגויים.²²

"אין לנו לאומיות שׁוֹבְנִיית²³ גרידא כשאר אומות העולם. לאומיותנו הלא היא תמיד גם קוסמופוליטית, תמיד גם אנושית כללית וגם עולמית כללית."

הלאומיות שלנו אינה מבוססת על קנאה בעמים אחרים או על שנאתם כפי שקיים בשאר העמים.²⁴ לאומיותנו תמיד אוניברסלית. בכל המצבים ובכל הדורות, אפילו במצבים קשים של אנטישמיות, באופן פנימי לאומיותנו פועלת לטובת כל העמים.

"כי אינה מיוסדת על ענייני חיי שעה הרוחניים או החומריים של דורות האומה - כמה שירבו ויארכו - בלבדם."

הלאומיות שלנו אינה מצטמצמת רק בחיי שעה חומריים או רוחניים חולפים. האגד הלאומי הישראלי אינו הדאגה לחיי עולם הזה בלבד.

"כי האידאלים העולמיים, הנצחיים, האינסופיים, האלהיים, אשר הובעו בראשית מטעו של עמנו ובאביב ממלכתו, גנוזים הם בה ומקימים אותה."

בראשית מטעו של עמנו - כלומר בזמן אברהם אבינו, ובאביב ממלכתו של עמנו - כלומר בזמן יציאת מצרים, הקב"ה הטביע בתוכנו אידאלים נצחיים כלל עולמיים.

"לעולם היו לנו, בפנימיות רוחנו, יחסים קרובים עם כל העמים כולם, כל האנושות הגדולה, כל מרחבי ההווה."

יתכן שבאופן מעשי, במשך הגלות, לא היו יחסי קרבה בינינו לבין הגויים, אך בפנימיות רוחנו, בעמדתנו הנפשית הבסיסית, תמיד היו לנו יחסים קרובים עִמָם.

22 "כנסת ישראל איננה אומה כפי המובן הרגיל אלא התמצית האידאלית של האדם, המופעה בתור קיבוץ חברתי ממולא בכל תכסיו, שנקרא 'לאום' בדרך-השאלה, מפני שכל הקיבוצים המיוחדים שבבני אדם נקראים כך" (אגרות הראיה ב עמ' סה). "נקדש את שמך בעולם, אנחנו קוסמו-פוליטיים, עולמיים. בריאה מיוחדת ציבורית, ולא פלוני ופלוני היחידים" (מתוך התורה הגואלת א עמ' א).

23 כלומר שוביניסטית, מעמד שמבוסס על רמיסת הזולת. לאומיות שׁוֹבְנִיית פירושה לאומנות, קנאות לאומית קיצונית המלווה בשנאה לעמים אחרים וזלזול בהם. הביטוי 'שׁוֹבְנִיית' או 'שׁוֹבְנִיזם' נגזר מתוך סיפור אמתי על חייל צרפתי בשם 'שׁוֹבְנִי' שהיה חייל מסור בחילולו של נפוליון שכבש עמים רבים וחייל זה נפצע פעמים רבות ונודע במסירותו הנלהבת למגמת הכיבוש של עמים אחרים. אכן לאומיות שׁוֹבְנִיית הינה מבוססת על שלילת לאום אחר.

24 במסכת מגילה (יא ב) מובא שיש שלושה מלכים שמלכו בכל העולם: "שלושה מלכו בכיפה, ואלו הן: אחאב, ואחשורוש, ונבוכדנצר". והגמרא שואלת מדוע שלמה המלך לא נמנה מהם, ומסבירה "שלמה מילתא אחריתי הוה ביה (תכונה אחרת הייתה בו) שמלך על העליונים ועל התחתונים שנאמר וישב שלמה על כיסא ד". והסביר הרשב"א (פירושי ההגדות שם) "ששאר המלכים... לא הייתה הממשלה להם רק מצד התחתונים, רוצה לומר בתגבורת המלחמות וניצוחי בני האדם שמונצחים קצתם לקצתם, אבל שלמה לא שלט עליהם מצד המלחמות כי איש מנוחה היה (על פי דברי הימים א, כב ט) רק מצד חכמתו שנתחכם ועמד על סוד העליונים יצא שמו בעולם... והוא אמרו כאן שלמה מילתא אחריתי הוה ביה, שמלך על העליונים ועל התחתונים, רוצה לומר כי בסיבת מלכו על עליונים מלך בתחתונים".

ה. פְּרָסוּם שאיפתנו הלאומית

ברנו הרב צבי יהודה כותב במאמר מרכזי וחשוב מאוד²⁵ אודות האנטישמיות:²⁶
“ורק מתוך כך יתיישר ויתיישב יחוּסוּנו הפוליטי ההווי אל הפוליטיקה הכללית, וערכה האנושי והלאומי של האנטישמיות המדינית הערבית ילך ויבטל”.

יש רק אפשרות אחת לסדר את הפוליטיקה הישראלית בהווה עם הפוליטיקה הכלל אנושית. יש תנאי אחד להפסיק את האנטישמיות הערבית והעולמית כלפי ישראל.

(“האנושי והלאומי - להוציא את הברבריות הפרטית, תולדת התעוררות האינסטינקטים הגסים והפראיים של החיה שבאדם, שנגד התנפלויותיה בוודאי חובתנו היא להגן עלינו, כהגן כל אדם על עצמו ועל רכושו”).

במאמר זה ברנו מדבר על כלל העמים שיכולים להגיע למצב שבו יפסיקו לשנוא את עם ישראל ואף יוקירו אותו. אך יש להוציא מן החשבון את החריגים הפועלים מתוך אינסטינקט בְּרָבְרִי ומתוך גסות פראית הנובעת מחייתיות האדם, שלגביהם אין בררה אלא לקיים את החובה - **“הבא להרגן השכם להרגו”**.²⁷ אם כן, כיצד נגיע למצב שבו יפסיקו לשנוא את עם ישראל ואף יוקירו אותו?

“כי את שאיפתנו הפוליטית האידיאלית, שאיפת התקווה והאמונה של אומתנו ושל רבים מגדולי האנושיות שלא מאומתנו, לגאולתנו השלמה עם מלך ביופיו וארמון על משפטו בגילוי רוח קודשנו האלהי, חלילה לנו להכחיד ולהצפין”.

מתי תסתדר הפוליטיקה הישראלית עם הפוליטיקה של הגויים? כאשר לא נסתיר מהגויים את השאיפות הפוליטיות, האידיאליות, הרוחניות של עם ישראל, וגם של גדולי האנושות. כאשר לא נבוש לומר לעצמנו ולגויים את האמת אודות הייעוד שלנו, כאשר יתברר התוכן של ‘אשר בחר בנו מכל העמים’, כשנסביר לעצמנו ולכל העולם מדוע אנו רוצים לחזור לארץ ישראל ולהקים את מדינת ישראל, ונברר באמת ובגלוי את שאיפותינו - אז תיפסק האנטישמיות.

“מלבד מה שהיא ראש פסגת אידיאליותנו הלאומית הפנימית, הרי היא גלויה ומפורסמת דיה בסדרי תפילותינו ובדברי נביאינו וחכמינו, הראשונים והאחרונים, ואותם גדולי האנושיות הנ”ל”.

25 אחרי שקרא מאמר זה ‘על הפרק’ והמאמר ‘התרבות הישראלית’ אמר הסופר ברנו על הרב צבי יהודה: “הוא סופר מבטן ומלידה”. בעקבות זאת נהג הרב צבי יהודה לומר בנימה של צחוק “קיבלתי סמיכה מברנר”.

26 ‘על הפרק’ לנתיבות ישראל א עמ’ כ.
 27 “וענייני המלחמות, אי אפשר היה כלל, בשעה שהשכנים כולם היו זאבי ערב ממש, שרק ישראל לא יילחם, שאז היו מתקבצים ומכלים חס ושלום את שאריתם; ואדרבא היה מוכרח מאוד גם להפיל פחד על הפראים גם על ידי הנהגות אכזריות...” (אגרות הראיה א עמ’ ק).

שאיפתנו זו איננה קיימת רק בנשמותינו באופן נסתר ונעלם, אלא היא מפורסמת וכוללת בכל תפילותינו. "וְלִירוּשָׁלַיִם עִירָךְ בְּרַחֲמִים תָּשׁוּב",²⁸ "שְׂיִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ",²⁹ "הַשִּׁיבָה נְשׁוּפְטֵינוּ כְּבָרָאשׁוּנָה",³⁰ "כִּי בֵּיתִי בֵּית-תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים",³¹ "לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׁדֵי",³² וכדומה. המגמה של עם ישראל מפורסמת בדברי הנביאים באופן רחב. שאיפתנו מפורסמת גם בדברי חכמים - ראשונים ואחרונים, ואפילו אצל גדולי אומות העולם שכתבו ספרים רבים על המגמה של עם ישראל.³³

"אבל דווקא מפני היותה ראש פסגה זו ומפני היותה גלויה ומפורסמת בכל הדברים הקדושים והגדולים ההם, דווקא מפני זה איננה ממיטה על יישובנו הארצי-ישראלי כל פחד וחששה והתנגדות".

אל לנו לפחד לפרסם את האידאלים שלנו. אדרבא, דווקא מפני שמגמתנו טבועה בפנימיותנו ואף מפורסמת וגלויה בתפילותינו ובדברי נביאינו וחכמינו - זה מראה שהאידאלים שלנו אינם מן השפה ולחוק, אלא הם שייכים לעצם מהותנו. על האידאלים הללו אנו מתפללים כבר אלפי שנים, ועל אידאלים אלו דיברו נביאינו ורבותינו במשך כל ההיסטוריה. על כן, אין לנו להתבייש לפרסם את האידאלים הללו לכל העולם, ואין צורך לחשוש שאם נעשה זאת, הגויים יתנגדו לנו.

"אלא בהפך, מעוררת אליו את הסימפטיה וההתעניינות היותר עמוקה של כל החלקים הישרים וההומניים שבלאומיות הערבית ושבלוליטיקה הכללית".

אדרבה, בכך שלא נסתיר מהגויים את המגמה הלאומית שלנו, אלא נפרסמה כמה שיותר עד שתהיה ברורה לכל עם ולשון, זה יעזור אצל הגויים הטובים והישרים שבלאומיות הערבית ושבלוליטיקה הכללית - סימפטיה והערכה גדולה כלפינו.

"שעל-פי הכרה אידאלית יוכלו להשפיע אחר-כך גם על השדרות הנמוכות ביותר".

אדרבה, גדולי הגויים יזדהו עם האידאלים של עם ישראל ואף ישפיעו את האידאלים הללו על ההמון האנושי כולו.³⁴

28 מתפילת שמונה-עשרה.

29 סיום תפילת שמונה-עשרה.

30 מתפילת שמונה-עשרה.

31 ישעיה נ ו ז.

32 מתפילת 'עלינו לשבח'.

33 עיין לנתיבות ישראל ב עמ' קכ.

34 כעת יותר מתמיד, הגויים חפצים במוסר ישראלי, ועל כן הם רוצים להיות קשורים ולסייע למה שמרחש בחיים הלאומיים הישראליים: "דווקא עכשיו, אחרי שטף הזמנים הרבים, הצורך עומד ומבהיק לפנינו באורו ההיסטורי שהם שמו להם להאידאל העליון של תכלית חייהם, להקים אומה בעולם, שיקצאו בקרבה המגמות האלהיות של המוסר היותר עליון, מקום, לא רק בחיים הפרטיים של כל איש מאישה, כי-אם גם ובייחוד בחיים הלאומיים שלה" (אדר היקר עמ' קמט).

ו. מדינת ישראל וימות המשיח

רבנו ממשיך לבאר ששאיפתנו להקים מדינה ולחיות כעם בארצו, עניינה להביא ברכה לכל האנושות: **"דווקא מתוך שני היסודות האלה מתבררת האמת הפשוטה, ששאיפתנו הפוליטית האמתית היא 'הַלְכָתָא לְמְשִׁיחָא', שהיא אינה בשום אופן עניין רק ליישובנו הארצי-ישראלי הנוכחי כשהוא לעצמו, אלא לאמונת המשיח, משיח צדקנו, עם כל האידאולוגיות האוניברסליות הגדולה המחוברת לה."**

מתוך שני היסודות שהזכרנו, היינו: שהאידאלים שלנו טבועים בעצם אופיינו הלאומי, ושאידיאלים אלה מפורסמים בתפילותינו - מתברר באופן מוחלט ששאיפתנו להקים מדינה ולחיות כעם בארצו, נוגעת לטובת העולם כולו. כידוע, אנו מצפים לביאת המשיח, ומדוע? משום שבביאת המשיח האידאלים של עם ישראל יופיעו בעולם כולו. עם ישראל הוא עם אוניברסלי.³⁵ אין הוא קם לתחייה למען עצמו, אלא כדי לבטא את שם ד' בעולם. עם ישראל מקים מדינה ומלכות לטובת כל העולם. שאיפתנו הפוליטית היא **'הַלְכָתָא לְמְשִׁיחָא'**, כלומר, נמשכת מתוך מגמה משיחית-עתידיה שעניינה להביא ברכה לכל העולם.

"וכל איש ישר ואידאלי בן גזע ודת איזה שיהיה ישמח לתת ידו אתנו ולסייע לנו ביישובנו בארץ הקודש שהוא ראשית התחלת ההתכוננות להתקיימותה והתגשמותה הראלית של אוניברסליות זו".

כשהגויים ישמעו שעם ישראל רוצה להקים את מדינת ישראל לטובת המין האנושי, ירצו כל סוגי הגויים לסייע בדבר - **'כל איש ישר ואידאלי בן גזע ודת איזה שיהיה'**. כל גוי שהוא איש ישר באמת ישמח בהקמת מדינת ישראל משום שמדינת ישראל היא ראשית הופעת התגשמות החלום האוניברסלי האמתית והשלם.

ז. סיוע הגויים בהקמת מדינת ישראל

מִן הרב כותב שכאשר יכיר עם ישראל שמגמת התחייה היא לגלות את שם ד' ותורתו בעולם אז לא די שתיפסק האנטישמיות אלא עוד ימצאו לו עוזרים רבים החפצים בתחייתו:³⁶ **"כשנכשיר את עצמנו להבין שהצביון העברי, ודווקא החפץ ללכת קוממיות, לא יוכל לעולם להיפרד מקשר**

³⁵ "לאומיותנו הלא היא תמיד גם קוסמופוליטית, תמיד גם אנושית כללית וגם עולמית כללית" (לנתיבות ישראל א עמ' טז). "נקדש את שמך בעולם", אנחנו קוסמו-פוליטיים עולמיים. בריאה מיוחדת ציבורית, ולא פלוני ופלוני היחידים" (מתוך התורה הגואלת א עמ' א).

³⁶ אדר היקר עמ' נז.

שם ד' אלהי ישראל, שרק עמו נהיינו לעם, ומתורתו - אז הלא ימצא לנו המון עוזרים רבים לקומם הריסת עמנו מעברים."

כשעם ישראל, בינו לבין עצמו, יכשיר את עצמו כראוי, ויבין ויזדהה עם זה שהתחייה הלאומית איננה יכולה להתקיים בניתוק מהתורה, משם ד', אז ימצאו לו עוזרים רבים החפצים בתחייה הלאומית. כאשר עם ישראל מבין שהוא יכול להתעורר לתחייה רק בזכות הקשר שלו עם תורת ד', אז לא רק שלא יפריעו לו להקים מדינה אלא אדרבא, מכל העברים יבואו גויים לעזור לו בכך.

"עוזרים כאלה שמתגרת יד זרותה של התכונה שלבשה התנועה העממית, בשעה שהיא רוצה להסיח דעתה מיסוד חייה, נתרחקו ממנה ונעשו עֲרִיָהּ".³⁷

אבל אם הגויים, העוזרים הפוטנציאליים, רואים שעם ישראל אינו חי חלילה על פי התורה, על פי מהותו העצמית, ממילא אין הוא חי על פי הציפיות של הגויים, ואז העוזרים האלה הופכים לשונאי ישראל.³⁸

"הלא המה כל גדולי הדעה והמוסר שבכל העולם כולו, המכירים את הקדושה של התעודה הישראלית בכל לב ונפש והם יכולים להיות מתרבים בכמותם ואיכותם, וכל גדולי התורה, בעלי הלב הטהור והזך, הצדיקים והחסידים שתמיד בהם התפארונו בקרבנו פנימה".

יש גדולי דעה ומוסר בעולם שמודעים לייעוד של עם ישראל. גדולי דעה אלה שבאומות העולם, וגם גדולי התורה - תלמידי החכמים הרבים שבדור, יצטרפו כולם ויתמכו בקוממיות מדינת ישראל, כאשר יראו שמדינת ישראל חיה על פי התורה.

37 כלומר, נעשו שונאיה. עיין שמואל א, כח טז.

38 הגויים מסתכלים עלינו בהערצה כ"עם התנ"ך". כאשר אין אנו חיים על פי התנ"ך הם מאב־יים את ההערכה כלפינו והופכים להיות שונאינו. הרב קורא לנשים בישראל שלא למלא תפקידים ציבוריים עקב בעיות צניעות, שהרי כל זכותנו על הארץ היא מכוח התנ"ך, ואם הגויים יראו שאין אנו חיים על פי התנ"ך, הם יהיו לנו לרועץ: "שונאי ישראל, בין מבית ובין מבחוץ, משתמשים שכשי הרבה בעלילה, שישראל הצעיר איבד את קישורו אל הספר הקדוש, ועל כן לא לו הזכות על הארץ התנ"כית. ואנחנו הננו חייבים לעמוד על המשמר להראות לכל באי עולם שנשמת ישראל חיה בעצם צביונה והארץ התנ"כית מגיעה היא לעם התנ"כי, כי בכל נשמתו חי הוא ברוח של ארץ הקודש והספר הקדוש הזה... על כן חובתנו הקדושה היא, כי בראשית הצעד לאיזה צביון מדיני חברתי שלנו יהיה ניכר כראוי חותם התום והטהרה התנ"כי הממוזג בחיינו מדורות עולם, וזה יובלט דווקא במה שנמנע מהחידוש האירופי הזר לרוח התנ"ך והמסורת הלאומית הנובעת ממנו, שהוא הסתבכותה של האישה בבחירות ובחיים הציבוריים ההומים ורועשים בהמון" (מאמרי הראיה עמ' 190). כיוצא בזה הרב קורא לא להתרחק מאורחות חיינו ולא לרוב בתוכנו שהרי הגויים רגילים לראות אותנו ערבים זה לזה: "רפיון ידיים בפנים, וחרפת עולם כלפי חוץ, כלפי העמים בכללם, שהטובים שבהם הם מכבדים אותנו, את רעיון תחייתנו, בגלל דבר ה' אשר אתנו, בגלל החיים ה'ביבליים' (מלשון bible כלומר חיים על פי התנ"ך) הקשורים במהותנו מאז. האם לא רפיון רוח אנו מוסיפים להם, על ידי ההפקרות השוממה של אורחות חיינו עתה פה, בארץ ישראל, והם העמים הלא רגילים הם בההלכה של 'כל ישראל ערבים זה בזה', להלכה ולמעשה" (שם עמ' 342).

“על-כן רק זה צריך להיות האידאל הפנימי שלנו, שיתן להשתדלות הלאומית ערך נכון וקיים, כפי אותה המידה שנהיה אנחנו מתאימים במהלך חיינו ובהגיונינו הכלליים לצורת התכסיס המקווה ממנו, לכללות המין האנושי, ולאישיותנו המיוחדת”.

מתי מדינת ישראל תעלה ותצליח? כאשר נמלא את חובתנו. אם מדינת ישראל אינה מגלה את ייחודה, ומתנהלת ככל המדינות, אז אומות העולם באופן מודע או בלתי מודע חושבות לעצמן - בשביל מה צריך את מדינת ישראל? אדרבא, אם מדינת ישראל היא מדינה רגילה ככל המדינות - לא רק שאין היא חשובה אלא היא מעיקה על הסביבה וגורמת בעיות לא קטנות במזרח התיכון ובעולם. אך כאשר נמלא את מגמתנו כמדינה, ונמלא את הציפיות של עצמנו ושל האנושות כולה, לא רק שמדינת ישראל לא תהיה מועקה, אלא היא תביא ברכה גדולה לכל העמים, והעמים יכירו בכך שהסיוע להקמתה זכות הוא להם.³⁹

39 “באספה פומבית בלונדון, לשם הבעת תודה לממשלה האנגלית אחרי פרסום הצהרת בלפור, אמר אדוני אבי מורי ורבי הרב זצ”ל: על פי דברי חז”ל (ויקרא רבה פרשה כה) על ‘עץ חיים היא למחזיקים בה’, כי תלמיד חכם מתוך שהוא קבוע בתורה הוא דבק בחינוכי נצחיותה, והמחזיק בו מסייע לו ותומך בו, הוא לפי זה מתקשר במידת נצחיותו וממשיך מתוכה את קיום חייו - כן יש, לא דווקא להודות, אלא בייחוד לברך את אנגליה על זכות זו, שזכתה להיות מחזיק, מסייע ותומך בתקומת נצחיותה של כנסת ישראל, התלמיד חכם שבאומות, אשר לפי אותה מידה של עמדת זכותה זו, כן תחול עליה הברכה של זכות קיומה ותוקף שלטונה” (לנתיבות ישראל א עמ’ פב). “לו חכמו ישכילו ויבינו לאחריתם, היו יודעים להעריך את אושר הזכות שהגיעה להם לסייע לגאולת ישראל” (לנתיבות ישראל א עמ’ פה). ולמען האמת היה ראוי שאומות העולם ילחמו כדי לכבוש לנו את הארץ - “כי עצם הכבישה במלחמת התנופה הוא תוכן אנושי כללי, הנוגע לכל האנושיות לא פחות ממה שנוגע לנו, כי אין ספק בדבר שכל זמן שלא יתוקן מצב ישראל על ידי השבת גזלת ארצו אליו, לא תישא המלחמה הנוראה הזאת כל פרי לשלל האנושי הכללי. על כן אין לנו להילחם לכבוש את הארץ בדגל ישראל מיוחד, והחלק של אחינו העובדים בין צבאות מלכי הברית די הוא והותר להרים את דגל צדקנו בעולם ביחש לכל הדרישות הצודקות שלנו נגד העמים המקולטרים” - עמי התרבות (אגרות הראיה ג עמ’ קלז).